

JURNAL

CENTRUL PESHINDIPEA MITHINEIOPŢ NATURALE ŞI ESAKTE, ÎN TOATE KLASELE.

Pedişeală

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 7.

(Anul al doilea)

Bucureşti

Februarie 15, 1857.

Konpinderea: Despre komete. Страница ми Kaznarş. Komunikatsion mtiingefire Mit. Kometai anşugate nentş 13 Ianie.

Despre Komete.

Artikoluş 1-iş.

De kile-ba zile toatş lşmea vorbeshite d'şnş lşkrş; ne toate klşcelo mi în toate maşalamelş nşmaş şnş lşkrş este obiekşlş konversatsişnei şenerale; s'a şitatş « şnipea » saş « nesnipea », divanspile ad hoc mi toatş polişika ne lşnşş aştş obiekşlş nşoş, kare okşpş toate şniritşpile mi kare a devenitş şingşrelş obiekşlş a'şş şindipei şetşlorş. Dar kare este aştş obiekşlş maşikş, kare a fermekatş inş'atita ne toşş konşetşşeniş noştri mi kare a okşpatş şnşş la aştş şradş toatş atenşişnea şşelşkş ?

Aştş obiekşlş-este kometa kare se aştşanş-şş în anşlş aştş mi kare, dşpş asigşrarea şnşş « astrologş » Şermanş, va dşşşima şşmintşlş la 13 Ianie viitorş şreşişş.

Aştş anşşşare determinatş, întokmaş ka şnşş afişş de teatş, a şnepatş toatş lşmea. Dar aştş nş e de şirare. Şine poate şş se şindiasş kş şnşş şeş la aştş-feşş de inşimşare, kşndş o kometş va lovş indatş şşmintşlş mi 'lşş va dşşşima şşkşndş'lşş şşkşşş ? saş kşmş a zisş şitatşlş astrologş kş, « Parisş, Franşia mi lşmea

toată va fi zădărită de laze arzătoare. Măști la noi de atunчи nămaі аă dormiți și kîndă se skolă demineađa, se zîta afară ne ferăstră întrebîndă: oare nă s'a arătată înkă асса kometă teribilă, асса oaspete (măsafiră) neplăcută, kare ne а strikăță sfîrșită karnavală și dispoziția de жокă? Kăчи cine nătea să айтă plăcere la zădărită săă la o полкă, kîndă se azde kă neste năđine lăni, pămîntăă va face zădărită « kонтраданđă » kă o kometă?

Nă nătemă năga kă азнăдarea kometei, e maі rea de kîță kometă însăși. Kometă nă va face nimikă, dar азнăдarea асса va prodăce fелărimă de nătimă perikăloase și deпанерă а măлорă релăđiđă ale societăđi. Este kănoskăță kă prinčipăă чelă maі deletariă, (вътъмăлорă) pentră viăđa noastră, e frikă. Zădărită omă kare are frikă, nă e zădărită de nimikă. Frikă săntă toate pesoptele viăđei noastre. Este zădărită venină (отравă) kare ne omără înчeță, dar sigără. S'a възăță kă din kăză zădărită snăime mare, oămenă săntăomă fără vr'о алă nătimă, аă kăzăță mōđđi. Sперămă însă kă асса frikă demăerăță și fără fondă, va dispăre înainte zădărită analise răđionabile și măđingifăce. Să lăđătmă soarta noastră, kă trăimă în sekolăă алă 19-lea, zădărită sekolă de analise și de răđionamente și nă d'о kredibilitate oără. Kăчи асса ideă, kă lămea se va đărăma nă e vr'о idee năză, či în maі măлte pîndără la epōce điverse s'a păsnăđită асса idee în păblăkă și а аđăđă o snăime đenerăлă în lăme. Аsă se zăce în istorie kă, la аnăă 1000 đăntă Xp., ideea đenerăлă era kă o să se đărăme lămea, nă tokmaі din kăză zădărită komete, či nămaі din kăză opinăđiđă zporă kăpăriči de atunчи, kare аă pretinsă kă înчелегă kărtea « Apocalypso » а Săntăă Ioan și аstăfelă esplikăđă kăkăzăă mistepiosă de аnă che se аfă akălo, аă găsită kă la аnăă zănă mie, kade sfîrșită lămei. Таблăă che ne prezăntă kронikără de atunчи, este trăstă, teribilă și demăđ đ'ăđă sekolă întănekosă și барбарă, преkămă era sekolăă алă 10-lea. Eă zăkă kă, kîndă а ажănsă асса аnă fatală în imăđinăđiđăneа oămenăлорă de atunчи, toată Eăronă а lăată zădărită аспекă inđiорăлорă. Đăntă che s'a păblăkăță асса săză beste fatală, nă s'a maі възăță zădărită păđă ne făđa vr'ăđă omă; nimăni n'a fostă đisпăđă

a se văkăra de plăcere асса maі nevănotă, či în toate zăđeđe și mēđeđe păblăce nă se vedeađ de kăță păčesăđă de oămenă zămăđăđă zămăđă de femeie лорă părtăđă kōđđi în браде plănrăđă și văđăđă-se, kă năpăđ desnăetiđă, kă fizionomia desnăerăță sfîrșăđă și đăđăđă kă niște kondamăđă la o moarte sigără. Алăđi formăă păčesăđă de kăđără, kăsnăđă-se și lăvăđă-se în păblăkă zădărită ne алă, sokotăđă kă kă kăpăă асса, vor îndăłăчi чerăă kă să deпărăteze de eă амерăđătoarea moarte, săă să se părăđeaskă а se prezăntă la zăoă жăđekăđăđă đăpăremă, kărăđăđă de păkătele лорă.

Асса esčităđiđăne (аpăndere) đenerăлă а snăpăđă păblăkă, асса snăime teribilă kare а intrăđă în inămele tăkăлорă, а prodăđă năpăreșăđă fелărimă de nătime kōpōrăle foarte violente, perikăloase și epidemăce, (s. e. tifăđă ș. ч. л.) преkămă și niște nătimă năpăoase, преkămă snăime, fелărimă de kōvăłăđăđă violente și kăpă smăntăpă epidemăce, ideă fikse și Demonomanie (adekă zăđă și аă imăđinăđă kă văđă Demonă, đăvōđă kă forme vizăre, kare se plămăđă n'ăđă аepă, kă zăđă de fokă în măntă și kare besteskă sfîrșită lămei); va înkă алăđi inșelăđă săă inșelăлорă, аă mepăđă și maі deпанeră, deklărăđă kă, le а kăzăță skpăsoare din чeră în kare lă se азнăđă zăoă și kăpă opa sfîrșităđăглобăđă nōstă; аă și čităđă асса skpăsopă în măлte лōkără și mēđe păblăce, și în аđăđără mără. Đăkă trăstă! Păblăkăđă de atunчи kăzăđăđă și аkăčăđăđă la opă che прежăđăkăță, а kăzăđăđă și асса, tođđi s'ăđă snăpiată și maі măłă de асса săză deпăeșă telegrafăkă а Čerăđăđă și аă kăzăđăđă inтp'о mare mizepă fizikă și mōrăłă.—

Totă în seklăđi de mizłokă, în seklăđi inno-păđăđă, а esčită în Eăronă ideea kă kometele săntă niște kōpără kare prodăđă fелărimă de nenopăčăđăđă și de kălamăđăđă лōkăđiорă pămăntăđă. Eăză аičă o čirkōmăđăđă remărkăbăłă. În timăđăpăle аntăce, kăsičă, în асса timăđă de măđă de аnă, de kăndă а đăđăđă đăđăđăđăđă in Ełăđă și în Pōmă, nă s'a аzăđă atunчи de năčă o nenopăčăđă prodăđă de komete, de și, prin kăkălele аstrōnomăce petro-snăektive, măđăđă păčăđă, kă în асса măłđime de seklăđi, s'ăđă арătată maі măłte komete. Inтp'ăđevăđă Pōmăđăđă аă аvăđăđă și eă o idee găpăđă desпăre komete,

imaġinindă'ni kă kometele sîntă niute meteore (vizibilni nemateriale) în aeră, eară nă korpusi čereshi, ka čele-lalte stele ale Čerxai ši ka keară pămîntăł nostră, kare se învîrteskă împrețirăł soarelăi. Dar ačeste meteore ađ fostă prîvite de Romani, ka foarte inočente, kare nă fakă nimăłi răđ. Apoi îndată đnpă kădereă čivilizaġisnei antice, kîndă oardele emigrătoare de barbari, ađ fondată sistemăł feodală în Eșropa, se pare atănuči kă ši kometele în Čeră s'ađ făkăł mai barbare. Din inočente če erađ mai nainte, s'ađ făkăł făkătoare de pele ši niute ființe diabolice kare se băkără de răłăł altopa. Nă trebăe să ne mirămă de toate ačeste. Într'o epokă žnde oamenii ađ vărătă pretăindenea nămał diabolăi, keară în kîntekă prîviretoarei, despre kare ađ zisă kă kîntă žnă diabolăł din răra ei, ka să înspire oamenilor doringă păkatelorăł, în ačeste sekăle zikă, nă e de mirare kă kearăł din komete oamenii ađ făkăł diabolăi, sađ trîmiși din Čeră, pentră kînsireă lorăł.

Ačeste idei despre komete erađ atănuči atîț de čenerale în kîță 'ni ađ imaġinată kă nă poate să fie žnă ană nenoroiță fără komete ši niči o kometz fără nenoroičire. Se raportă despre ačeste niute anekdote foarte kărioase. S. e. zikă istoričił latinii, kă Oktavianu Augustu a dată la sčireă lăi pe tronăł imperialăł, o masă mare popăłăł Romani ši kă atănuči s'a arătată o kometz în Čeră. Kronikarił din sekălił de mijlokă ađ negată arătareă kometei de atănuči, ši eată arġumentăł lorăł. Kămă se poate ka să se fi arătată atănuči o kometz, kîndă anăł ačesta a fostă foarte fericiță ši nă s'a întîmplată într'insăł niči o kalamitate? Eată o konkurzișne frămoasă! Dar este alta ši mai frămoasă. În anăł 1538, s'a arătată o kometz ši în totă kărsăł anăłi nă s'a arătată niči čea mai mikă întîmplare nenoroičite în lăme, n'a mărîț niči žnă papă sađ vr'ănă kană koronată, n'a fostă pesbelă, niči čîșmă, niči foamete. Astrologii d'atănuči erađ în desperare: kămă se poate o kometz fără vr'o nenoroičire în lăme? Eată kă vine žnăł dintp'înși kă băkărie spăindă kă într'ănă sată lîngă Roma s'a păkăł žnă vidăł mortă kă doz kanete. Eată ađ spirată tođi, žrățirile kometei! Toată lămeă era totă de ačeastă opinișne!

Pe kîndă Eșroneii erađ koprinși d'o astă-felă de spaimă monomaniakă (nevănt) în raportăł kometelorăł, Kinezii observară kă sînce peče apariġișnie ačestoră korpusi čereshi, ši ađ însemnată totă drămăł lorăł vizibilă če ađ făkăł pe Čeră. Toate kăkălele astronomilorăł modernăi, în prîvința kometelorăł, sîntă basate pe ačeste tabăle astronomice ale Kinezilorăł. Dar oare nă e asta o rășine pentră astronomii noștri eșropeni de atănuči?

Notăni mai žăste așăpra kometelorăł, n'ađ pătătă să existe niț nă s'a deskoperiț sistemăł lăi Copernicu în Astronomie; kăči niț kîndă nă s'a utiștă, kă soarele este sîngărăł korpusăł čentralăł imobilăł (nemăkatăł) împrețirăł kărsia se învîrteskă pămîntăł kă lăna sa ši čele-lalte planete kă satelitele lorăł, niț atănuči oamenii n'ađ pătătă să aibă niči o idee așăpra žăletăł kometelorăł, kare ši ele se învîrteskă împrețirăł soarelăi. Era o mare nemodestie a omăłi, vrîndă să așeze pe mikăł glocă pămînteskă în čentăł žniverșăłi, împrețirăł kărsia se învîrteshte soarele kă toată korpusile čereshi măłăł mai mară de kîță pămîntă, nămał pentră meriță, kă este rezidența oamenilorăł. Ačeastă idee mindră ši eronată a đîntăł pe čenăł žmanăł măłi sekolăi într'o ignoranță kompletă, în raportăł utișinței korpusilorăł čereshi ši a mișkărilorăł lorăł.

Dar đnpă renașterea utișinelorăł, a înčenăł ši utișința Astronomiei moderne a fače deskoperiți admirabile; de atănuči ađ arătată astronomii kă sîntă în stape a prevesti întîmplareă eklinselorăł ši apariġișnea țăłorăł planetelorăł niț la o sekăndă, a mășăra distanța lorăł de pămîntă nostră, de ši sîntă departe de noi milioane de mile geografice, a mășăra măřimeă lorăł đigantikă ši keară a kîntări rēstătea masei materiei de kare sîntă kompăse. Totă de atănuči s'ađ lepădată ideile săperstițioase așăpra kometelorăł. Astronomii ađ rekănoskăł kă ši kometele sîntă korpusi čereshi sășse leței čenerale ale korpusilorăł (leței de atrakġișne) ši kă din kăză ačestei leței, ele se învîrteskă împrețirăł soarelăi, ka ši čele-lalte planete, de ši kariera lorăł împrețirăł soarelăi (orbita sađ revoluġișnea) prezintă niute čirkăstanțe kă totăł partăkălare, kare nă

де гъсимъ ла планете ши ла satellite лорѣ. Адектъ къ карьера кометелорѣ е мълѣ маї пзѣинѣ фиксъ, мълѣ маї вариавѣлъ, ши сѣпѣсѣ инфлѣинделорѣ streine; къ форма лорѣ este diversъ de асееа а планетелорѣ, къ кометеле се презмѣлъ in infinitъ спациѣ алъ Универсалѣ, streбѣтѣндъ-лѣ in toate дирекциѣнѣ, де асееа кометеле с'аѣ нѣмитѣ вагабонѣи Черѣлѣи.

Дар интокмаї ка вагабонѣи, каре интрѣ претѣтѣнденеа гърѣ сѣ fie кемадѣ, сѣнтѣ оаспеѣи непѣкѣѣи; аша ши астрономѣи дѣн импѣи модернѣи, каре сѣнтѣ тоѣи оаменѣи ашезаѣи ши prin зрѣмаре инемѣиѣи вагабонѣилорѣ пѣмѣнтѣи, зрѣкѣ кометеле, ка пе ниште вагабонѣи аї Черѣлѣи. Шѣи дѣн астрономѣи модернѣи аѣ инченѣтѣ сѣ зѣкъ, къ кометеле in презмѣлѣрѣ лорѣ каприѣиѣе, поѣ сѣ viziteze ши глобалъ nostrѣ odatъ ши сѣ се апропѣе преа нѣлѣтѣ де дѣнсѣлѣ; атѣнѣи поате къ амѣндоѣ, ка ниште адевѣтраѣи рѣвалѣ, вор вени in колѣзиѣне ши атѣнѣи чѣне о сѣ сѣфере ефекѣтѣлѣ асееѣи чеpte, интре пѣмѣнтѣи ши о кометѣ? Ни-минѣи маї мълѣ де кѣлѣ сѣрманѣи оаменѣи! Интокмаї кѣндѣ дѣоѣ марѣ се чеартѣ, сѣферѣ чеї миѣи сѣнѣши лорѣ. Шѣи аѣнѣдѣ о имѣинаѣиѣне маї вѣе, аѣ висѣтѣ д'ѣнѣ катакѣлизмъ поѣ, къ кометеле ворѣ спарѣе пѣмѣнтѣ, ворѣ продѣче знѣ дѣлѣвѣи (потонѣ) нѣоѣ вор шѣтерѣе тоатѣ сѣлѣареа оменѣаскъ in кѣлѣ чеарѣа де аристокраѣиѣе ши демокраѣиѣе, де боеpѣе ши де небоеpѣе, де сѣне ва инѣета. Еї ши аѣ вѣлѣтѣ капъ: че о сѣ fie пе зрѣмъ, а дѣоа зѣ дѣнъ асееѣстъ salto mortale а пѣмѣнтѣлѣи? Тоѣ д'азна кѣндѣ с'а аѣнѣдѣтѣ сосѣпеа знеї комете нѣоѣ, асееѣи профѣи аї пѣрѣпѣдѣпеї лѣмеї, ераѣ гѣла д'а vesti дѣн нѣоѣ катакѣлизмѣлѣ амерѣнѣнѣторѣ. Асееѣа с'а инѣимѣлатѣ кеарѣ in кѣрѣсѣлѣ секолѣлѣи nostrѣ де мѣлѣте опѣ, маї къ сеамъ in аѣлѣ 1832, ла сосѣпеа кометеї лѣи Biela саѣ Gambart ши маї in партиѣлѣларѣ in аѣлѣ 1835 ла сосѣпеа кометеї лѣи Halley. Атѣнѣи де треї аѣнѣ маї нѣаинте, с'а vestiѣ нѣмѣиѣѣреа пѣмѣнтѣлѣи ши знѣ дѣлѣвѣи нѣоѣ.

Дѣлѣвѣи п'а аѣнѣсѣ ла аѣлѣ 1835, Оѣеанѣлѣ п'а инекатѣ лѣмеа, дар идеѣе асееѣеа аѣ инѣнекатѣ оаре кѣмѣ инѣелѣнѣиѣнеа зноpѣ оаменѣи есалѣѣи ши а инекатѣ позѣиѣиѣнеа соѣиалъ ши аверѣеа зно-ра ши алѣтора лѣсне крѣзѣторѣи ши естраваганѣи.

Еатѣ супре асееѣе о анекдотѣ пѣкѣтѣ.

Шѣнѣи новѣлѣ естраваганѣлѣ а мѣрѣсѣ къ асееѣ-стѣ идеѣе преа департе, in кѣлѣ а датѣ локѣ ла фанта зрѣмѣоаре. Елѣ а авѣтѣ о старѣ маре ши о вѣнѣ-воинѣнѣ пѣнтрѣ зрѣмѣиѣи каре ворѣ рѣмѣнеа пе пѣмѣнтѣ дѣнъ асееѣѣ катакѣлизмъ поѣ, дар ши вѣнѣ-воинѣа лѣи ѣарѣшѣи а fostѣ кѣрѣиѣасъ ши ориѣиналъ; елѣ а хотѣрѣитѣ а лѣса о бѣблиѣтекѣ ѣенѣралъ пѣнтрѣ асееѣи каре ворѣ трѣи in лѣмеа чеа нѣоѣ. А кѣлѣѣитѣ тоатѣ старѣа лѣи, о старѣ foarte инсемнатѣ кѣмѣнѣрѣндѣ ла кѣрѣи. А сѣрѣшитѣ старѣа ши бѣблиѣлика ѣенѣралъ тоѣ нѣ с'а компѣктатѣ; атѣнѣи елѣ а инченѣтѣ а се им-прѣмѣста ла ванѣ, дѣндѣ полиѣе де а пѣлѣи ла 1-ѣи ѣанѣарѣе 1837 (ѣиинѣѣ къ елѣ се гѣндѣсе къ атѣнѣи пѣмѣнтѣлѣи ѣиинѣѣ де мълѣ пѣрѣпѣдѣтѣ, нѣ се ворѣ маї гѣси крѣдиторѣи сѣи супре а чеpe ванѣ, нѣиѣи трѣѣзнѣлѣрѣи де комерѣѣи prin каре сѣѣи чеарѣ). Дар супре непорѣѣѣреа лѣи, комета а fostѣ дѣстѣлѣ де амаѣилъ пѣнтрѣ ної оаменѣи, а трѣкѣтѣ интрѣо депѣрѣтаре ресѣнѣкѣтабѣлѣ де пѣмѣнтѣ; а-пої ла 1-ѣи ѣанѣарѣе 1837, тоѣи крѣдиторѣи каре аѣ рѣмасѣ in нѣиѣоаре неаѣнѣи де нѣиѣи знѣ ката-кѣлизмъ, с'аѣ презентѣтѣ ла деѣиторѣлѣлѣ лорѣ fi-ланѣтронѣи ши негѣсѣндѣлѣ in старѣе де а пѣлѣи полиѣиѣе sale, ѣи аѣ вѣндѣтѣ prin лиѣитѣ тоатѣ бѣблиѣлика; аша дар новѣлѣлѣлѣ nostrѣ, де ши нѣ с'а инекатѣ in оѣеанѣ, преѣкѣмъ се темѣсе, тоѣ а мѣрѣитѣ пе зрѣмъ де foame пе зсѣкатѣ.

Сѣ лѣѣмѣ in вѣгѣре де сеамъ ка сѣ нѣ се инѣимѣлѣ ши акѣмѣ зноpа дѣн ної асееѣенеа анек-дote.

Дѣнъ асееѣстъ интрѣодѣчѣре, вомѣ интра in ар-ѣикѣлѣлѣ алѣ доѣмеа, in ѣндѣлѣлѣ кѣстѣиѣеї.

Стрѣѣлѣ ши Kazарѣлѣ.

(Зрѣмаре).

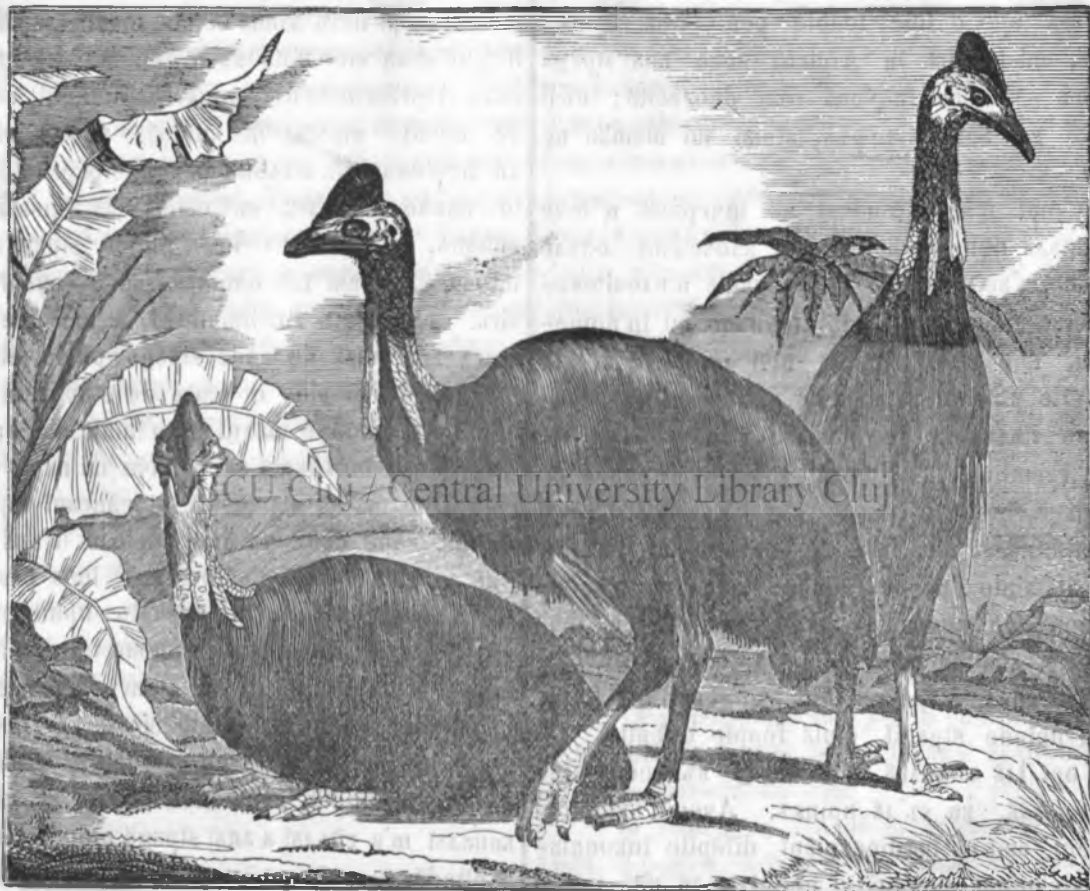
Инѣкъ нѣ-е кѣпѣосѣѣѣиѣи пѣнѣ акѣмѣ кѣмѣ трѣе-мѣте стрѣѣлѣ in старѣа сѣлѣватѣкѣ, дар in старѣа де роѣе (domesticѣиѣ) нѣ е знѣ алѣ аниѣалѣ маї мѣнкѣѣиѣосѣ ши маї бизарѣ in гѣстѣрѣлѣе sale де кѣлѣ стрѣѣлѣ. Елѣ мѣнѣнѣкѣ де тоате: преѣкѣмѣ

пѣтре, лѣмне, вѣкѣѣи де фѣрѣ, де араѣмъ, лиѣгѣре ши кеарѣ кѣѣите, пе каре ле инѣилѣ к'о маре во-раѣитѣе.

Се рапѣртѣ десѣне асееѣа, интре алѣеле ши фанта зрѣмѣоаре. Маї нѣаинте кѣндѣ стрѣѣиѣи вѣи

ераѣ в Европа маї парѣ де възвѣѣ де китѣ акѣмѣ, о дамѣ а мепсѣ ла о комедие ѣнде с'аѣ репрезентатѣ стрѣѣ вѣ. Еа инквизндѣ каса, а лѣатѣ кеїле в мнѣ, шї а втратѣ в локѣлѣ стрѣѣ дїорѣ, дїндѣ кеїле в мнѣ. Возндѣ ачѣаста, зпѣлѣ дн стрѣѣ а павтатѣ фортѣ вчѣтѣ кѣтре днса, шї фѣрѣ вѣсте а вгвдїтѣ тоатѣ кеїле зпа дѣпѣ алта, шї дама а рѣмасѣ десператѣ, не маї авнд кѣ че дескїде каса.

Еатѣ о алѣ анекдотѣ, рапортатѣ де кѣтре еглѣзѣ *Methuen*. « Амѣ авѣтѣ, зїче елѣ, в кѣрте о раѣѣ пѣмїтѣ Масконтїкѣ; еа се пїмѣва кѣ мндпїе в кѣрте, кѣ пѣїї дѣпѣ днса, дап стрѣѣ дѣлѣ кѣре 'лѣ авѣамѣ в кѣрте, авїа възндѣ'ї, а мепсѣ аколо вчѣтѣ шї кѣ снѣѣ рѣче а вгвдїтѣ де вѣї тоѣї пѣїї де раѣѣ зпѣлѣ дѣпѣ алѣлѣ, не кндѣ мѣма лорѣ се вѣїта де снаїмѣ шї десперѣ. Натѣралїстїї шї фїсїолоѣїї, п'аѣ пѣтѣтѣ

Кашаралѣ (*Casuarus indicus*).

пнѣ акѣмѣ сѣ не еспїче вїне, че дѣвїне в корпѣлѣ стрѣѣлѣї фѣрѣ шї арама, не кѣре елѣ ле вгвте, не кндѣ шїтїмѣ кѣ пїчї одатѣ фѣрѣ шї маї кѣ сеамѣ арама, нѣ е в стѣпе а пѣтї зпѣ корпѣ анїмалѣ, чї дн контра лѣлѣ отрѣвѣште. Деспре петрїле, кѣре стрѣѣлѣ ле вгвте, фїсїологїстїї снѣтѣ де пѣрѣре, кѣ вї сѣрѣвѣ ка сѣ мїстїа-скѣ маї вїне, алїментѣле тарї че елѣ мѣпнїкѣ; кѣчї ачѣсте петре пїпн мїшкѣреѣ stomakѣлѣї, маїчнѣ грѣѣпѣеле шї алѣ матерїї тарї че се афлѣ аколо, втоткмаї ка втре дѣвѣ петре де моарѣ.

Стрѣѣїї в дѣшепте тѣрескѣ в сѣцїетѣїї (чѣте), кїте 50 втп'о чѣатѣ. Афарѣ дн насѣрїле де снаѣа са, нѣ'ї плаче пїчї о сѣцїетѣ де алѣ насѣрї, 'ї плаче дап сѣцїетѣа анїмалѣлорѣ патѣрѣпѣде (кѣ патѣрѣ пїчїоарѣ), с. е. де каї сѣлѣватїчї, де зѣбрї, де канѣре пѣгрѣ, ш. ч. л. Втп'адѣвѣрѣ тоатѣ фѣтѣра стрѣѣлѣїї, араѣлѣ кѣ се рѣдѣште маї мѣлѣлѣ кѣ анїмалѣле патѣрѣпѣде де кїтѣ кѣ насѣрїле, пѣрѣкѣмѣ арѣтѣ коапсѣле салѣ кѣрпѣоасѣ, мѣскѣлоасѣ, в кѣре пѣсїдѣ о пѣтѣре естрѣордїнарѣ, (в кїтѣ поатѣ сѣ отоарѣ зпѣ вѣлѣовндѣлѣлѣ кѣ пїчїорѣ), дѣоѣ конїте ла фїе-кѣре

niçiorş; zñş lækrş kape nş rşsimş la niçi o alţ nasere; apoi rîţlăş sşş mşskelosş mi glaslăş sşş lare, semînidş kş açela alş leşlăi. Afarş de astea, prekşmş amş zisş mai şşş, elş seamţlş kş kşmila prin fşţşra niçioarelorş mi a stomakşlăi, prin sobrietatea cea estraordinarş ce o rşsimş la amîndşoi, în kîţş ei potş trşi în deşertele cele mai goale, zile întrede fşţş mînkare mi fşţş bşţşrş.

Strşşlăş poate lesne sş fie domesticitş, însş kîte odatş are o fişe foarte rea. Şnş preotş englezş, misionarş în Afrika, avea zñş strşş în kşrtea sa inkisş într'şnş lokş deosebitş; kşçi întokmai ka zñş kîişe rşş, aţaka mi mşşka ne oamenî.

În mai mşlte pîndşrî aş încerkatş a face pe strşşlăş domesticitş ka sş kloceaskş oaşle sale, dar n'aş rezşitş; aş încerkatş a kloçi oaşle sale, pe kape strşşlăş le şşne mi în domesticitate, dar n'aş rezşitş niçi la açeasta. În mai mşlte pîndşrî aş kşstatş a întrezîngă strşşlăş la kşlşrie. În sekolşlăş alş 3-lea ţirpanşlăş Firmius, în Eçintş, a venitş kşlare pe zñş strşş, însş s'a vţzşţş kş strşşlăş nş poate sş fie kondşş de frîş ka kalş, apoi niçi nş şşşlş în linie dreantş kindş fşşe, çi în linie çirkşlarş; de açeea aş læsatş ideea d'a face din strşş zñş animăş de kşlşrie.

Metoadele kape se întrezîngesz în Afrika, şpre a prinde strşş, sîntş foarte diferite. De mşlte opî lăş goneskş mai mşlş kşlşreçî pînz se osteneskş, ka sş'lş prinş. Açestî vînztorî kşlşreçî, şşşlş în direkçionî diferite inkonçirpîndş strşşlăş din toate pşşile, în kîţş şşmai poate skşpa. Şnş şîngşrş kşlşreçş, mşkarş fiînd pe kalşlăş çelş mai bşş, nş poate sş osteneaskş zñş strşş. Dar kindş se apronîe în Afrika ţîmpşlăş ploimorş neprekşrmate, kape çîiñş akolo dşoe lænî pe anş, atşnçi de kşlşşrş mi şmezalş, strşşlăş este atitş de sşşitş în kîţş şeaşde pe şşmîntş kş arîmile întinse mi kş gşra kşskatş, mi nş este în stape sş se mişçe din lokş; atşnçi zñş şîngşrş omş este în stape sş prinş açeastş nasere çirantikş, adekş sş'lş loveaskş k'şnş bşş mare neste kauş mi îndatş e mortş.

Kindş strşşlăş se aflş în tşe mi vede kş lăş obşervş çine-va s'aş kş bşşşte kş are de şînd

çine-va sş'lş prinş, elş îndatş kaxţ o kîmpîe şeaş mi goalş fşţş arbşrî, ştiîndş kş şşmai într'şnş asemenea lokş poate elş sş'şî desvoalte forşa sa apşrştoare, kape konsistş în fşţş mi kape, prekşmş amş zisş mai şşş, la asemenea çirkomştançe are o izşealş nekreçîbilş.

Şnîi poşşlî Arabî din nordşlăş Afrîçei, kindş vorş sş vîneze strşşlăş, ştiîndş kş e foarte greş alş osteni, nş'lş goneskş d'o datş, çi în mai mşlte zile pe pîndş şna dşnz alţ, kamş pînz la şeante, opî pînz kindş înçetş, înçetş lăş aş ostenitş într'atîta în kîţş potş sş'lş prinş. Dar în sşşlăş Afrîçei poşşlîi şşmîçî Bushmannî, aş obîçeiş de pîndş strşş în modşlăş çrmştorş. Dşnz ce Bushmanulş a gşşitş kşşşlăş strşşlăş, şi skoate oaşle d'akolo, sş şşne elş însşşî într'o groapş, mi aşteantş pînz kindş strşşlăş sş va întoare, atşnçi lăş omoarş kş o şşçeatş otrşvitş. Alţ datş Bushmanulş se askşnde şnde-va lîngş zñş lakş de şnde strşş are obîçeiş se bea apş, mi kindş vîne o çeatş de strşş la apş, elş poate sş omoare mşlş dîntş'înşî d'o datş, dakş şşka este inkşrkatş kş kartîçe mi nş kş gloançe. Dar mi kş kşpşse de streanşrî tapî pîndş strşş, kape dşnz ce într'ş akolo k'şnş niçiørş s'aş kş rîţş, şşmai poate skşpa, însş naserea sşşferş foarte mşlş în açeastş prinşoare pînz kindş moare. Indiçenî d'akolo întrezîngesz fe-lşrimî de viklenî, ka sş atragş açeastş nasere în kşpşş. Eatş şna dîntş'açeste: ei fakş o şerînz şşşlş kş paie mi akoperîţ şşş kş fşlş de strşş mortş, asemenea şşşlş kş paie şeşea kapşlăi ş'a rîţşlăi a zñş strşş mortş; astş-felîş pşşîndş la şşinare şerîna kş kapşlş strşşlăş, la denşrtape de 100 şaşî şşmai, nş poate çine-va sş'lş deosebeaskş d'şnş strşş adeşratş mi se înşealş lesne. Vînztorşlăş, ka sş imiteze pe strşş mi mai mşlş, învîrtemte kş mîna sa askşnz kapşlş kape 'lş çine, ka kindş este zñş adeşratş strşş şfiîçiosş, şîîndş-se şereş în dreanta şî în şîngra, dşne obîçeişlş strşşilorş. Vînztorşlăş ştie kiarş a imita kş açestş kauş artîfiçialş, kşmş face strşşlăş kindş şante pe kîmpş, apoi mi glaslăş læî ştie sş'lş imiteze foarte vîne. Astş-felîş maskatş mi avîndş mi o şşkş askşnş sş kş sine, Bushmanulş vînztorş se dşşe în lokşlăş şnde se çine strşş mi fiîndş în mişlokşlăş lorş, şloboade şşka; akşmş kindş çeata strşş-

лорѣ се сперіе ші фце, вѣнѣторѣлѣ фце ші елѣ кѣ дѣншіі тоѣ кѣ скопѣ ка сѣ нѣ'лѣ кѣноаскѣ ші сѣ се ѡншеле. Дар се ѡтѣмплѣ адесе-орі кѣ стрѣцїі маскѣлї, лѣндѣ'лѣ дрентѣ знѣї стрѣцѣ стрейнѣ, каре а ѡтратѣ ѡ чеата лорѣ, ѡчепѣ сѣ'лѣ батѣ кѣ пѣчоареле лорѣ, атѣнчї ваї де канѣлѣ вѣнѣторѣлї маскѣлї.

Афарѣ де оѡдѣ, стрѣцѣлѣ маї аре ші алцї ѡнемїчї п'ѡтре аѡмале. Лехлѣ ші Пантера лѣ гонескѣ ка сѣ'лѣ оѡоаре, Нуена зѡмѣлѣ кѣзѣндѣ оѡале лѣї, асеменеа ші Шакалѣлѣ (с'аѣ вѣлпеа азрїтѣ), каре аре обїчеїѣ де грѣмѣдеште оѡале стрѣцѣлї ка сѣ ле поатѣ спарѣ маї лесне. Дар ші ѡтре пасерї, стрѣцѣлѣ аре мѣлцї ѡнемїчї каре слѣтѣ фоарте лѣкомї дѣне оѡале лѣї. ѡтре алтеле слѣтѣ нїште вѣлѣрї (плешѣвї) афрїканїї каре нїмїческѣ мѣлѣ оѡале стрѣцїлорѣ. Енгле-злѣ Sir James Alexandres а вѣзѣтѣ оѡатѣ знѣ вѣлѣрѣ алѣ каре а сѣзратѣ ѡ аерѣ, цїндѣ о пеатрѣ ѡ гїареле сале. Кїндѣ дїн ѡнѣлцїме а десконерїтѣ знѣ кѣїбѣ де стрѣцѣ кѣ оѡл, ѡдатѣ арѣнкѣ пеатра несте дїнселе ка сѣ ле спарѣ ші нѣмаї де кїтѣ се погосарѣ ші елѣ ѡнѣшї ка сѣ ле мѣнїнче. Еатѣ о фрѣмоасѣ лѣкране ѡнѣстївѣ! Вѣлѣрѣлѣ шїїндѣ кѣ елѣ нѣ е ѡн старе сѣ спарѣ оѡале стрѣцѣлї, де ачееа арѣнкѣ дїн аерѣ о пеатрѣ по дїнселе, паре кѣ шїе леѣеа фїзїкѣ, каре зїче кѣ, кѣ кїтѣ дїстанѣа че о стрѣ-bate знѣ корпѣ кѣзѣндѣ, е маї таре, кѣ атїтѣ ловї-ѣтра проѣсѣ прїптр'ѡнѣлѣ е маї таре, аша дар арѣнкїндѣ пеатра дїн аерѣ, Вѣлѣрѣлѣ ажѡнѣе ла скопѣлѣ сѣлѣ зрїндѣ леѣеї фїзїче, каре негрешїтѣ кѣ п а ѡнѣѣа'о.

Казѡарѣлѣ.

Casuarus indicus (Casuarus indicus) este strѣцѣлѣ дїн India асіатїкѣ; аѣкѣ este знѣ фелїѣ де стрѣцѣ каре се деосеѡеште де стрѣцѣлѣ дїн Афрїка, прїн челе зрѣтѣоаре карактере: д'азѣпра фрѣнцїї поар-тѣ знѣ корпѣ лѣї; обрѡзѣлѣ шї гїтѣлѣ, фѣрѣ фѣлїї, аѡнерїте кѣ неѣї, де каре атїрнѣ дѣої ловї кѣрпѡшї; ла пѣчоареле сале аре кїте треї деѣете, (стрѣцѣлѣ аре нѣмаї дѣоѣ); колоареа са е неарѣ, нѣмаї ла гїтѣ шї ла канѣ, знде н'аре фѣлїї, аѡло е ромїе вѣнѣтѣ; елѣ аре нѣмаї зр-ме де арїнї; мѣрїмеа лѣї е де шеасе пѣчоаре нѣмаї, ва се зїкѣ кѣ е маї мїкѣ де кїтѣ стрѣцѣлѣ афрїканѣ.— Патрїа Казѡарѣлї слѣтѣ ѡнѣлеле Mab-

diva, Iava, Sumatre шї маї кѣ seamѣ Nѡoa-Guinea, знде елѣ трѣеште ѡн старе сѣлѡатїкѣ, ѡн чете марї п'ѡнѣ пѣдѣрїле dese д'аѡло. Елѣ се нѣ-треште де фрѣкте, рѣдѣчїнї, ѡнсекте шї кеарѣ де аѡмале мамїфере мїчї (s. e. шоарїчї).

Казѡарѣлѣ аре знѣ зѡмѣлѣтѣ фоарте ѡсте, ѡтѡкмаї ка стрѣцѣлѣ. ѡн тїмплѣлѣ ѡнпрезѣреї деѡїне еста-зїатѣ (ка змїнтїтѣ) шї ѡн ачестѣ старе фаче кѣрте фе-мелеї сале, каре несте пѣцїнѣ пѣне 3, 4 оѡл лѣн-гѣреѣе шї верзї, маї мїчї де кїтѣ ачеле але стрѣ-цѣлї. Еа нѣ фаче кѣїбѣ нентрѣ дїнселе, чї ле клоче-ште поантеа. Дѣне патрѣ сѣнтѣмїнї есѣ нїште пѣї рошїорї кѣ нете ченѣшїї. Казѡарѣлѣ este о пасере слѣндѣ, ѡнѡчїлѣ, (неаскѣлѣтѣоаре) шї фоарте некѣзїчїоасѣ, ловїндѣ кѣ чїокѣлѣ шї маї кѣ seamѣ кѣ пѣчоареле сале гроасе, ѡтѡкмаї ка знѣ калѣ. ѡн патрїа лорѣ (архїнеларѣлѣ ѡ-дїкѣ), оаменїї ѡ прїндѣ кїндѣ слѣтѣ фоарте тї-нерї шї ѡн ѡнѣстїческѣ, атѣнчї казѡарїї крескѣцї аслѣ-фелїѣ ѡн кѣрцїле оаменїлорѣ, нѣмаї фѣрѣ, чї рѣмїнѣ аѡло ка нїште пасерї ѡнѣстїче, дрентѣ кѣрїосїтате, еарѣ нѣ нентрѣ мїнкаре фїндѣ-кѣ карнеа лорѣ е неарѣ шї фоарте таре.

Челѣ д'ѡнѣїї Казѡарѣ каре с'а вѣзѣтѣ ѡн Езропа, а fostѣ ѡн аѡлѣ 1527 ла Amsterdamѣ ѡн Оланда, знде 'лѣ аѣ адѣсѣ де ла Iava, каре este ѡн по-sesїсїнеа Оландезїлорѣ.

Афарѣ де Казѡарѣлѣ ѡрдїнарѣ, се гѣсеште шї о алѣ снечѣ де Казѡарѣ ѡн Nѡe-Оландѣ нѣ-мїтѣ Dromias ater, тоѣ де мѣрїмеа стрѣцѣлї шї атїтѣ слѣндѣ ѡн кїтѣ нѣ се аѣрѣ кеарѣ кїндѣ 'лѣ стрїпѣе чїне-ѡа де гїтѣ.

ѡн Амерїка, ченѣлѣ стрѣцѣлї este репрезен-tatѣ, прїптр'о алѣ пасере таре шї гроасѣ нѣ-мїтѣ Emu. Аша дар ѡдемѣ кѣ ѡн тоате пѣр-цїле контїнентѣлї, ѡн клїмеле кѣлѣзроасе, На-ѣтра а проѣсѣ пасерї цїрантїче, ѡн армонїе кѣ тоате дїмѣнсіѡнїле цїрантїче каре ле гѣсїмѣ аѡло презентате ѡн тоѣ регнѣлѣ аѡмалѣ. Еатѣ кѣ шї аїчї ѡдемѣ о чїркѡстанѣцѣ ремаркаѡїлѣ, не каре о гѣсїмѣ ѡн тоѣ регнѣлѣ аѡмалѣ, аѣкѣ: кѣ кїтѣ знѣ аѡмалѣ кїштїгѣ маї мѣлѣ ѡн десѡлѣтареа корпоралѣ, кѣ атїтѣ перде маї мѣлѣ ѡн факѣлѣ-цїле ѡнтелектѣсале. Цїрантїкѣлѣ стрѣцѣ шї казѡ-арѣлѣ слѣтѣ мѣлѣ маї пѣцїнѣ ѡнѣлечїї де кїтѣ пасерїле челе кѣ мѣлѣ маї мїчї де кїтѣ дїнселе. Аѡї аѣ шї перѣтѣ прїптр'ачеаста, ка сѣ зїчетѣ аша, прїѡелеѣїлѣ лорѣ де пасере, кѣчї нѣмаї

potă sbera. Materialismul lor eschisiv le a gonit din regiunile sberioare eterice ale aerului, ele aș pmasă legate de pământ de care nu poate să se desprteze nici un minut, ele își dar nu sberă, sintă într'ună kvintă paseră de gradate!

Komunikacijni iustifiche Miči.

Ună agrikulor modernă a deskoperit, că țina de orez și de zahăr nisat, sintă nstriminte foarte bune pentru rindaci; mai că seamă kindă primțvara e ploiasă și frenza de dădă zmedă, prodăkă diarae (șrdinare) rindaciilor, care-î omoară, atunci țina de orez și zahăr sintă remedii che mai bune în kontra ačestei șrdinare epidemice. Ačeastă deskoperire poate să fie d'ună interesă mare și pentru noi, o deară unde kățra rindaciilor formează o ramură importantă a întreprinderilor agricole și unde primțverile sintă adese-ori ploioase și prbuțeskă rindaci, prin diarae epidemici.

Kometei anșugate pentru 13 Ianie.

Kometă că lupă koade, insă că șkertă minte!
De che vreă să arzi globul che noi își lokșim?
Eaș, drentă, mlașă nu ptește, dar totă avemă
Viața pkbtoasă kăș-ba să prelupimă.

De ne vei arde-akșma, sintă sigeră că o să naskă
În lokș-ne, ființe mai rele de kăș noi,
Și 'n-gravă or să nțrite minia ta steleaskă,
Prin fante mai kșplăite, prin kșime și pesboi.

Che! ai șitată ț oare notopă d'alte dată,
La care, kșm ții minte destăă ai kopkkrată,
Atunci kindă tata Noe în lșntrea'î inkșkrată,
Plătia ne Șniversăă șbă unde inekată?

Ei vine! omenirea che moșteni pământăă,
Ființe, ligioane, che 'n șrmă s'aș ivită,
Întreă ele n'achea che ș'aș rșsită mormin-
În marea adințime, și monștri aș nșrită?

Kimiele de astăzi sintă ele mai mțnoase,
Enșrii mai pesboiici, mțgarii mai deștenți!

Broaska mai mșikantă în bșlile șțfoase,
Tigrii mai că blindeje, și oamenii mai drenti?
Nu, nu! baș de seamă, să nu faci o greșală.
De care mai în șrmă amară să te kșeșii,
Ba inkă, să dai, poate, și aspră sokoteală
Prea bșnăli pșrinte ală pasei omenșii.

Kăci noi avemă de lăkră în țara Romșneaskă;
Leșii vekii și rșșinite avemă să le 'noimă,
Reglamentăă... mlaște are să pștimeaskă
Dașa vomă avea pache, așă prekșm dorimă.

De emă eșektorăă înalțeloră dekrete,
Mai dă ne ună mikă termină de zече miș de ană,
Să ne 'ndrentămă pșrtarea, să ne spălmă de
Să nu kșdemă în iadșri în țiare de satani,

Atșncea, dașă globulă n'o merita viață.
Poți să lă pșșeșii în voib-ții, eș nu mă im-
Dar azi tonemte nșmai a inimeloră țiaș,
Și arde astroloții che lșmea ingrozeskă.

G. A.

Din No: 3 ală Konkordii. *)

*) Domșla astoră a avă bșnătate d'a trimite mi noă ačeastă șrmoasă poemă.